

**הצעת חוק אשראי הוגן (תיקון מס' 3 לחוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993) –**

**נוסח משולב לקראת הדיון הקבוע ליום 5.6.2017:**

בתחילת המסמך יובאו הסעיפים שנדונו בישיבת הוועדה מיום 15.5.2017, לרבות השינויים שהוסכמו בנוסח הסעיפים הללו (מודגשים בצהוב עניינים שטרם הוכרעו, ומסומנים באפור הערות הייעוץ המשפטי לוועדה). **בהמשך המסמך יובא נוסח משולב של הסעיפים שטרם נדונו.**

**סיכום הישיבה הקודמת:**

**חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות אשראי הוגן, תשנ"ג-1993**

1. בחוק זה –
- "בעל רישיון למתן אשראי", בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – כמשמעותו בחוק שירותים פיננסיים מוסדרים;
- "הלוואה" – כל עסקת אשראי, לרבות ניכיון שטר;
- הערה: הוועדה והממשלה עדיין ממתנינים לקבל מנותני האשראי רשימה של מוצרי אשראי שיש לדעתם להחריג מההסדר, או להחיל בשינויים.
- כמו כן, סוגיית הניכיון תידון בנפרד בהמשך.
- "חברה מנהלת" – כהגדרתה בחוק קופות גמל;
- "חוק הבנקאות (רישוי)" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;
- "חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- "חוק קופות גמל" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "חוק שירותים פיננסיים מוסדרים" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, התשע"ו-2016;
- "לווה" – למעט תאגיד יחיד המקבל הלוואה, וכן תאגיד מסוג התאגידים שקבע שר המשפטים לפי סעיף 15אב, המקבל הלוואה;
- "מבטח" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח;
- "מלווה" – מי שנותן הלוואה, למעט תאגיד בנקאי ותאגיד עזר כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 וכן מי שעוסק בהפעלת מערכת לתיווך מקוון באשראי;
- "מלווה מוסדי" מלווה שהוא אחד מאלה:
- (1) תאגיד בנקאי, תאגיד עזר או סולק;

הגדרות

(2) מבטח;

(3) חברה מנהלת;

(4) גוף אחר שקבע שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר בעל רישיון למתן אשראי

(5) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;

"מסגרת אשראי" – התחייבות של מלווה להעמדת אשראי עד סכום מסוים, אשר מימושו בפועל ומועדו פירעונו, בתוך תקופת המסגרת, נתון בידי הלווה;

"מערכת לתיווך מקוון באשראי" – מערכת מקוונת הפועלת באמצעות רשת האינטרנט, המשמשת לתיווך בין מלווים ללווים לשם ביצוע עסקאות למתן אשראי ולתפעולן של עסקאות כאמור;

"המפקח על הבנקים" – כמשמעותו בסעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941<sup>1</sup>;

"המפקח על נותני שירותי פיננסיים" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים<sup>2</sup>;

"סולק" – כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי);

"סכום ההלוואה" - הסכום שבו מחוייב הלווה לפי חוזה ההלוואה, או כל חלק ממנו, לפי הענין, למעט ריבית וריבית פיגורים;

"ריבית" - ריבית או הפרשי הצמדה, לפי הענין;

"ריבית פיגורים" - ריבית נוספת שנדרש לוה לשלם בשל פיגור בתשלום לפי חוזה ההלוואה, בין שנקראת ריבית פיגורים ובין שנקראת בשם אחר; לענין זה לא יובאו בחשבון הוצאות סבירות ממשיות שהוציא המלווה לגביית התשלום שבפיגור כאמור בסעיף 7א;

"שיעור העלות הממשית של האשראי" - היחס שבין סך כל התוספות לבין הסכום שקיבל הלווה בפועל, בחישוב שנתי;

"שיעור עלות האשראי המרבי" – כמפורט בתוספת הראשונה, לפי העניין;

"שיעור ריבית הפיגורים המרבי" – כמפורט בתוספת השניה, לפי העניין;

"תאגיד בנקאי" ו"תאגיד עזר" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי);

"תוספת" - כל סכום שנדרש לוה לשלם בקשר לחוזה ההלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מן המלווה, למעט ריבית פיגורים ולמעט הוצאות שהוציא המלווה לגביית התשלום שבפיגור כאמור בסעיף 7א;

הערה: הוועדה והממשלה עדיין ממתנינים לקבל מנותני האשראי רשימה של הוצאות שהם סבורים שיש להחריג מהגדרת "תוספת"

"יתרת החוב" - הסכום שהלווה חייב למלווה בנקודת זמן מסוימת, כשהוא מורכב מסכום

<sup>1</sup> 5. (א) הנגיד רשאי למנות מפקח על הבנקים (להלן - המפקח), ומשנתמנה יהיה עובד בנק ישראל ובידיו יהיו הפיקוח הכללי והבקורת על כל תאגיד בנקאי ותהא לו או לבאים מטעמו הסמכות לדרוש מתאגיד בנקאי וכן מדירקטור, מעובד או מרואה החשבון של תאגיד בנקאי, למסור לו ידיעות ומסמכים שבידיהם הנוגעים לעסקי התאגיד הבנקאי וכל תאגיד שבשליטתו, או לאפשר לו לעיין בכל מסמך כאמור, להעתיקו או לצלמו; נדרשה ידיעה המאוחסנת במחשב, תומצא הידיעה בדרך שתידרש.

<sup>2</sup> 2. (א) הממונה כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות גמל, יהיה המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ואולם רשאי שר האוצר למנות במקומו עובד משרד האוצר למפקח על נותני שירותים פיננסיים.  
(ב) המפקח ייתן רישיונות והיתרים לפי חוק זה ויפקח על פעולתם של נותני שירותים פיננסיים.

ההלוואה, מהתוספת ומריבית הפיגורים ובהפחתת הסכומים ששולמו בפועל על ידי הלווה למלווה, והכל כפי שהוא עד אותה נקודת זמן.

2. חוזה הלוואה בין מלווה ללווה טעון מסמך בכתב המשקף את גמירת דעתם של הצדדים להתקשר בחוזה. הסכמת הלקוח לכריתת החוזה תינתן במפורש ותתועד בידי המלווה, לרבות בדרך של חתימת הלקוח על חוזה ההלוואה; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן תיעוד הסכמת הלקוחה הסכמה כאמור.

עריכת ותיקוד הלקוח חוזה בכתב הסכמת

3. (א) מלווה, העומד לחתום על לכתובת חוזה הלוואה עם לווה, יתגייס לו עותק ממנו והזדמנות סבירה לעיין בו לפני חתימתו הכריתה, וכן ימסור לו עותק חתום ממנו לאחר החתימה הכריתה, עותק מהחוזה שנכרת ומתיעוד הסכמת הלווה, והכל בהתאם לפרטי ההתקשרות שמסר הלווה; לעניין זה "מסירה", לרבות באמצעים אלקטרוניים.

חובת גילוי

(ב) מלווה יכול בחוזה הלוואה לכלול גילוי מלא של הפרטים האלה:

(1) שמות המלווה, הלווה והערב להלוואה, מספרי הזהות שלהם, ומעניהם המלאים; **ואם המלווה הוא חברה – גם מספר הח.פ של החברה;**

הערה: הממשלה בודקת את האפשרות לאפשר שימוש במספר חשבון כתחליף למס' תעודת זהות או ח.פ.

(2) סכום ההלוואה;

(3) הסכום שקיבל הלווה בפועל, כפי שידוע במועד ההלוואה;

(4) שיעור הריבית, ביחס לסכום ההלוואה, בחישוב שנתי המביא בחשבון גם ריבית דריבית, בהתאם למועדי פרעון ההלוואה;

(5) בהלוואה בריבית משתנה – **בסיס הריבית**, מרכיבי הריבית המשתנה, העקרונות לשינוי שיעור הריבית, מועד השינוי או האירועים שבעקבותיהם ישונו השיעורים;

(6) בהלוואה צמודה למדד או לבסיס אחר -

(א) סוג ההצמדה ושיעורה, ובסיס ההצמדה ומועדו;

(ב) הרכיבים שעליהם חלה ההצמדה;

(7) ציון כל התוספות שאינן מנויות בפסקאות (4) עד (6), תוך פירוט סכומיהן;

(8) שיעור העלות הממשית של האשראי;

**(א8) שיעור עלות האשראי המרבי החל לגבי ההלוואה;**

**(ב8) שיעור עלות ריבית הפיגורים המרבי החל לגבי ההלוואה;**

(9) תקופת ההלוואה, וסכומי התשלומים לפרעון ההלוואה ומועדיהם, בפירוט סכום ההלוואה והריבית בכל תשלום לפי הידוע בעת חתימת כריתת חוזה ההלוואה **ובלבד שיובהר ללווה בהלוואה שיש עמה הצמדה או ריבית משתנה, כי הסכום עשוי להשתנות במהלך תקופת ההלוואה עקב שינויי שיעור הריבית וההצמדה;**

(10) הצעדים, על פי הדין ועל פי החוזה, שרשאי המלווה לנקוט בשל אי-תשלום במועד, לרבות העמדת הלוואה לפרעון מייד, והתנאים לנקיטת צעדים אלה;

(11) שיעור ריבית הפיגורים בחישוב שנתי המביא בחשבון גם ריבית דריבית, לפי הידוע בעת התימת-כריתת חוזה ההלוואה;

(11א) קיומה של זכות לפירעון מוקדם של ההלוואה ותנאיה;

[11ב] סך סכום הריבית התוספת שיתווסף לקרן ההלוואה, אם זו תשולם במועדה בתנאי הריבית, כפי שהם במועד כריתת הסכם ההלוואה ובלבד שיובהר ללווה בהלוואה שיש עמה הצמדה או ריבית משתנה, כי הסכום עשוי להשתנות במהלך תקופת ההלוואה עקב שינויי שיעור הריבית וההצמדה;

(12) כל פרט אחר שיקבע שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

### הסעיפים שטרם נדונו – נוסח משולב עם הצעת החוק המעודכנת:

[מסומן באפור – הערות או תוספות של הייעוץ המשפטי לוועדה]

(ג) שר המשפטים רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר ונגיד בנק ישראל, לקבוע את העקרונות או השיטות לחישוב הפרטים האמורים בסעיף קטן (ב).

(ד) שר המשפטים [רשאי לקבוע יקבע] טפסים לגילוי הפרטים לפי סעיף קטן (ב).

לדיון: למרות קיומה של הסכמה בדבר נחיצותו של טופס מרכז של הפרטים העיקריים של הלוואה טרם נקבע טופס לגילוי פרטים אלו. על כן, מוצע לשקול קביעת חובה קביעת טופס כחובה פוזיטיבית.

(ה) מלווה יבטיח מתן גישה לחוזה ההלוואה ולתנאיו ללקוח במהלך תקופת החוזה וזמן סביר לאחריה.

(ה-1) לא יפרסם מלווה פרסומת אף אם היא פרסומת המותרת לפי דין ולא ינקוט דרך שיווק

אחרת, המעודדות נטילת הלוואה על ידי לווה, אלא אם כן הן כוללות את שם המלווה וצורפה להן אזהרה בנוסח זה: "איעמדה בפירעון ההלוואה עלול לגרור חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל"; ואולם החובה לכלול את שם המלווה כאמור לא תחול על מפעיל מערכת מקוונת המיועדת למתן הלוואות ולקבלתן או לביצוע

תשלומים לאחר, אם מפעיל המערכת אינו נותן ההלוואה או מקבלה.

הערה: סעיף קטן (ו) הוא הוראת שעה שנכללה כתיקון לחוק אשראי חוץ-בנקאי במסגרת חוק חובת אזהרה בפרסום ובשיווק של הלוואה (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017. תוקף הסעיף עד מועד תחילתו של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

(ז) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ונגיד בנק ישראל, רשאי לקבוע חובות גילוי נוספות שיחולו על המלווה לאחר כריתת חוזה ההלוואה.

4. מבלי לגרוע מזכותו של הלווה לסעדים לפי חוק זה או לפי כל דין אחר, יחולו הוראות סעיפים 12(ב) ו-15 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, לפי הענין, אם לא קיים המלווה את חובת הגילוי לפי סעיף 3.

4א. בחוזה הלוואה שנקבעה בו הצמדה או ריבית משתנה ובכלל זה ריבית פיגורים משתנה, יהיו בסיס

אי קיום  
חובת הגילוי

בסיס הצמדה  
ובסיס הריבית

ההצמדה או בסיס הריבית, לפי העניין – מדד, ריבית או בסיס אחר שאין למלווה שליטה על קביעתם והמפורסמים לציבור לפי דין או נוהג.

5. (א) בחוק זה, שיעור עלות האשראי המרבי – פי שניים ורבע מן השיעור שיפרסם בנק ישראל מדי חודש בחדשו, של העלות הכוללת הממוצעת לאשראי הלא צמוד הניתן לציבור על ידי הבנקים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

(ב) שיעור העלות הממשית של האשראי לא יעלה בחישוב שנתי על שיעור עלות האשראי המרבי, לפי הידוע בעת חתימת חוזה ההלוואה, נקבעה בחוזה ההלוואה ריבית משתנה או הצמדה, לא יעלה שיעור העלות הממשית של האשראי בחישוב שנתי על שיעור עלות האשראי המרבי, לפי הידוע במועד שבו משתנה שיעור הריבית, לענין ריבית משתנה, או במועד כל תשלום, לענין הצמדה.

(ג) השיעור המרבי של העלות הממשית של האשראי, כאמור בסעיף קטן (ב), יחושב ביחס ליתרת החוב כפי שהיא בתחילת כל שנה ממועד ההלוואה.

(א) לא יכרות מלווה חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור עלות האשראי המרבי הידוע באותו מועד, ולא יקבל תשלום לפי חוזה כאמור.

(ב) מלווה יכול תנאי בחוזה הלוואה ולפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור עלות האשראי המרבי הידוע באותו מועד, כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) נכרת חוזה הלוואה ומתקיים אחד מאלה, יחושב שיעור העלות הממשית של האשראי לענין סעיף 44קטן (א), כאילו נקבעה בחוזה ההלוואה ריבית קבועה בשיעור הריבית הגבוהה ביותר מבין הריביות שגבה המלווה מהלווה במסגרת אותו חוזה:

- 1) החוזה נערך בלא מסמך בכתב בניגוד להוראות סעיף 2;
- 2) החוזה אינו כולל את הפרטים האמורים בסעיף 3(ב) עד 9(9) ו-11;
- 3) נקבע בחוזה ההלוואה בסיס הצמדה או בסיס ריבית שאינו כאמור בסעיף 44.

6. שיעור ריבית הפיגורים לא יעלה בחישוב שנתי על חמישית שיעור העלות הממשית של האשראי. הגבלה על ריבית פיגורים

6. (א) לא יכרות מלווה חוזה הלוואה שבו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, ולא יקבל תשלום לפי חוזה [שיעור] כאמור.

(ב) מלווה יכול תנאי בחוזה הלוואה שלפיו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) נכרת חוזה הלוואה ומתקיים אחד מאלה, יחושב שיעור ריבית הפיגורים לענין סעיף קטן (א), כאילו נקבעה בחוזה ההלוואה ריבית פיגורים קבועה בשיעור ריבית הפיגורים הגבוהה ביותר מבין הריביות שגבה המלווה מהלווה במסגרת אותו חוזה:

- 1) החוזה נערך ללא מסמך בניגוד להוראות סעיף 2;
- 2) החוזה אינו כולל את הפרטים האמורים בסעיף 3(ב) עד 9(9) ו-11;
- 3) נקבע בחוזה הלוואה בסיס הצמדה או בסיס ריבית, לענין ריבית פיגורים, שאינו כאמור בסעיף 44.

7. (א) מלווה לא יהיה זכאי להקדים את מועד הפרעון של ההלוואה, כולה או חלקה, בשל כך בלבד הקדמת מועד הפרעון

שעבר המועד המוסכם לתשלום שיעור אחד מן השיעורים להחזר ההלוואה והלווה לא פרע את התשלום.  
(ב) פיגר הלווה בתשלום של יותר משיעור אחד מן השיעורים להחזר ההלוואה ברציפות ובמשך תקופה מצטברת העולה על 31 ימים, רשאי המלווה לדרוש את הקדמת מועד הפרעון של יתרת ההלוואה; פרע הלווה את התשלום שבפיגור בתוספת ריבית פיגורים, לא ייחשב הדבר לענין הקדמת מועד הפרעון בשל פיגור בתשלומים לאחר מכן.

(ג) ביקש המלווה להקדים את מועד הפרעון של יתרת ההלוואה, ישלח ללווה התראה כי עליו לשלם את התשלומים שבפיגור תוך תקופה שלא תפחת מ-14 ימים מיום משלוח הדרישה, וכי אם לא יעשה כן, תעמוד יתרת ההלוואה לפרעון מיידי ותיוסף עליה ריבית פיגורים ממועד ההעמדה לפרעון מיידי ועד למועד התשלום בפועל.

(ד) המלווה יפרט בהתראה את הסכום של כל תשלום שבפיגור, את סכום ריבית הפיגורים שנצבר עד ליום משלוח הדרישה, וכל סכום מיתרת ההלוואה שיוקדם מועד פרעונו; שר המשפטים רשאי לקבוע דרך למשלוח ההתראה, ופרטים נוספים שייכללו בה.

(ה) לא שילם הלווה כנדרש, רשאי המלווה להעמיד לפרעון מיידי כל סכום מיתרת ההלוואה כפי שפורט בהתראה, ותיוסף עליה ריבית פיגורים ממועד ההעמדה לפרעון מיידי ועד למועד התשלום בפועל.

(ו) לענין זה, "יתרת ההלוואה" - יתרת סכום ההלוואה, במלואה או בחלקה, בצירוף הריבית שנצברה עד למועד ההעמדה לפרעון מיידי.

7א. הוציא המלווה הוצאות לשם גביית תשלום שהלווה פיגר בתשלומו לפי חוזה ההלוואה, ושרשאי המלווה, לפי חוזה ההלוואה, לגבות את ההוצאות כאמור מהמלווה, יגבה רק הוצאות סבירות שהוצאו כאמור; שר המשפטים רשאי לקבוע את סוג ההוצאות שרשאי המלווה לגבות מהלווה כאמור, את הסכום המרבי שלהן ואת התנאים לגבייתן.

8. (א) הגיש מלווה תובענה בבית משפט נגד לווה, או הגיש נגדו בקשה ללשכת הוצאה לפועל לביצוע פסק דין או לביצוע שטר או לביצוע תביעה על סכום קצוב, והכל בקשר לחוזה הלוואה, יצרף לכתב התביעה או לבקשה העתק של חוזה ההלוואה וכן העתק של פסק הדין או של החוזה את השטר, לפי הענין.

(ב) בתובענה או בקשה כאמור בסעיף קטן (א) יציין המלווה את הסכום שתשלומו נדרש ואת אופן חישובו, וכן פרטים אלה:

(1) כל הפרטים שיש לגלותם לפי סעיף 3(ב) ולענין של מלווה מוסדי – גם הפרטים שעליו לגלותם לפי חוק אחר החל בעניין, כאמור בסעיף 16(ב);

(2) התשלומים ששילם הלווה לפרעון ההלוואה ומועדיהם, בפירוט סכום ההלוואה והריבית בכל תשלום;

(3) יתרת החוב במועד הגשת התובענה;

(4) התשלומים שבפיגור, וסכומי הריבית וריבית הפיגורים ביחס אליהם שנצברו עד למועד הגשת התובענה;

(5) כל סכום שמועד פרעונו הוקדם, וסכום הריבית ביחס אליו שנצבר עד למועד הגשת התובענה;

(א5) הסכום שהמלווה דורש מהלווה בשל הוצאות שהוציא לגביית תשלום שהלווה פיגר בתשלומו, כאמור בסעיף 7א;

(6) כל פרט אחר שיקבע שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר.

9. (א) ראה בית המשפט בתובענה בקשר לחוזה הלוואה, כי החוזה או תנאי בו אינם מתאימים להוראות סעיפים 5, 6 או 7, או כי המלווה לא גילה גילוי מלא של הפרטים המהותיים לחוזה ההלוואה כי חוזה ההלוואה או תנאי בו אינם מתאימים לדרישות לפי חוק זה, ולגבי מלווה מוסדי – לדרישות לפי חוק זה או לפי חוק אחר החל בעניין כאמור בסעיף 16(ב), יורה בית המשפט, ביוזמתו או על פי בקשה, ולאחר שנתן הזדמנות לצדדים להשמיע טענותיהם, לבטל את החוזה או את התנאי או לשנותו, הכל במידה הנדרשת כדי להתאימו לדרישות החוק, ולפי הענין.

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) או מכל תרופה אחרת שבדיון, רשאי בית המשפט להתאים את שיעור העלות הממשית של האשראי ואת שיעור ריבית הפיגורים לשיעורים המרביים המותרים על פי סעיפים 5 ו-6, או לקבוע שיעור נמוך יותר, לצוות על השבה של כל סכום שקיבל המלווה מן הלווה שלא בהתאם להוראות חוק זה, לחייב את המלווה בהוצאות שנגרמו ללווה, וליתן כל הוראה אחרת שתיראה צודקת בנסיבות הענין.

10. (א) ביקש מלווה נקיטת הליכים של הוצאה לפועל נגד לווה בדרך של ביצוע פסק דין שניתן במעמד צד אחד, רשאי ראש ההוצאה לפועל, על פי בקשה, לסרב לנקוט את ההליכים המבוקשים, מטעמים שיררשמו, אם היה לו יסוד להניח כי חוזה ההלוואה או תנאי בו אינם מתאימים לדרישות חוק זה.

(ב) ביקש מלווה נקיטת הליכים של הוצאה לפועל נגד לווה בדרך של ביצוע שטר שחתם הלווה בקשר לחוזה הלוואה, רשאי ראש ההוצאה לפועל בכל עת, ביוזמתו או על פי בקשה, לסרב לנקוט את ההליכים המבוקשים, אם היה לו יסוד להניח כי חוזה ההלוואה או תנאי בו אינם מתאימים להוראות סעיפים 2, 5, 6 או 7, או כי המלווה לא גילה גילוי מלא של הפרטים המהותיים לחוזה ההלוואה.

(א) ביקש מלווה לנקוט הליכי הוצאה לפועל נגד לווה בדרך של ביצוע פסק דין שניתן במעמד צד אחד, ביצוע שטר או ביצוע תביעה על סכום קצוב, בקשר לחוזה הלוואה, רשאי מנהל לשכת ההוצאה לפועל או ראש ההוצאה לפועל, לפי העניין, ביוזמתו או על פי בקשה, לסרב לנקוט את ההליכים המבוקשים ובכלל זה להורות על אי-פתיחת תיק או סגירתו, אם היה לו יסוד להניח כי חוזה ההלוואה או תנאי בו אינם מתאימים לדרישות לפי חוק זה, ולגבי מלווה מוסדי – לפי חוק זה או לפי חוק אחר החל בעניין כאמור בסעיף 16(ב). ואולם – מנהל לשכת ההוצאה לפועל רשאי לסרב לנקוט פעולה כאמור בנסיבות המנויות בצו שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה.

(ב) בוטל.

(ג) ביקש מלווה נקיטת הליכים כאמור בסעיף קטן (בא), והשהה את ההליכים ללא טעם סביר, רשאי ראש-רשם ההוצאה לפועל, ביוזמתו או על פי בקשה, לסרב לנקוט את ההליכים המבוקשים כאמור באותו סעיף קטן, וכן רשאי הוא לקבוע ריבית וריבית פיגורים בשיעור נמוך מן השיעור של חוזה ההלוואה.

(ד) סירב ראש ההוצאה לפועל לנקוט הליכים כאמור, יעביר את הענין לבית המשפט המוסמך, ובית המשפט ידון בענין-הוגש לבית המשפט המוסמך ערעור על החלטה לפי סעיף זה לסרב לנקוט הליכים של הוצאה לפועל לפי סעיף זה, ידון בית המשפט בעניין כאילו הגיש הלווה בקשה לבית המשפט

אי-נקיטת של הליכי הוצאה לפועל

לביטול חוזה ההלוואה או תנאי בו, או לשינויים, כאמור בסעיף 9.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד), רשאי ראש ההוצאה לפועל לאשר הסכם בין מלווה ללווה לפני שונו התנאים של חוזה ההלוואה כדי להתאימו לדרישות חוק זה, וליתן להסכם תוקף של פסק דין.

11. נפתח נגד הלווה הליך בבית משפט או בהוצאה לפועל לביצוע שטר שחתם הלווה בקשר לחוזה הלוואה, יהיו זכויות האוחז בשטר כפופות להוראות חוק זה כאילו היה המלווה, אלא אם כן הוכיח האוחז בשטר כי הוא אוחז בו בתום לב ובעד תמורה, וכי הוא לא ידע שמקור השטר בחוזה הלוואה כאמור.

12. כל טענה העומדת ללווה לפי חוק זה, תעמוד גם לערב להלוואה. הגנה על ערב להלוואה

13. על אף האמור בכל דין, רשאי בית המשפט בהליכים לפי סעיף 9 לקבל כראיה עדות בעל-פה. ראיות

14. החלטת ראש-רשם ההוצאה לפועל לפי חוק זה ניתנת לערעור בזכות לפני בית המשפט המחוזי שלום. ערעור על החלטת ראש-רשם ההוצאה לפועל

15. (א) הוראות סעיפים 2, 3, 5(ב) ו-5(ג) ו-7 לא יחולו על מלווה יחיד שנותן הלוואה שלא דרך עיסוק; לעניין זה יראו מלווה שנתן הלוואה למי שאינו קרוב משפחתו כמי שנתן הלוואה דרך עיסוק אלא אם כן הוכיח המלווה כי ההלוואה ניתנה שלא דרך עיסוק. בסעיף קטן זה "קרוב משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה, לרבות חורגים, וכפן אדם אחר הסמוך על שולחנו של המלווה או נמצא עמו בקשר קרוב וממושך. התעורר ספק סביר ביחס למתן ההלוואה על דרך של עיסוק – יזוכה הנאשם]. סייג לתחוקה

**לדין:** ההוראה נועדה להקל באכיפת האיסורים על פי החוק, והעברת נטל ההוכחה למלווה להוכיח שהלוואה ניתנה שלא דרך עיסוק כאשר אין מדובר בבני משפחה. זאת לאור טענת משרד המשפטים והמשטרה כי לעתים קיים קושי להוכיח כי מתן ההלוואה היא דרך עיסוק, משום שזה עלול לחייב את רשויות התביעה להביא ראיות בדבר מתן הלוואות גם במקרים אחרים.

עם זאת, יש לשים לב כי החזקה מעוררת מספר קשיים. ראשית, יכולים להיות מקרים לא מעטים שבהם החזקה אינה נכונה עובדתית ושהם ניתנת הלוואה שלא "בדרך של עיסוק" על-ידי מכרים, עמיתים לעבודה או חברים שאינם בני משפחה.

שנית, לא ברור אם אכן קיים קושי ממשי בהוכחה כאמור ונדרשת החזקה.

שלישית, הנוסח המוצע מעביר את נטל ההוכחה ולא את נטל הבאת הראיות, ובכך הופך מושכלות יסוד במשפט פלילי – בו על התביעה נטל ההוכחה. לעמדתנו מן הראוי להעביר לכל היותר את נטל הבאת הראיות.

רביעית, יש לשים לב לקשר בין הגדרת החזקה האמורה ובין סעיף 15(ה) – ככל שיקבע הסדר המחריג מן החוק הלוואות צמודות ללא ריבית הרי שהקושי עם חזקה זו מצומצם יותר.

(ב) הוראות סעיפים 5 ו-6 לא תחול יחול על –

(1) הלוואה שהסכום שקיבל הלווה בפועל עולה על 1,197,707.36 שקלים חדשים, או על כל סכום אחר שקבע שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר, ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של

הכנסת;

(2) הלוואה שחל עליה צו לענין שיעור הריבית המרבי לפי חוק הריבית, תשי"ז-1957.

**לדין:** האם אין מקום להחיל את ההסדר על כלל הלוואות? קיומו של הסדר ריבית מקביל החל על הלוואות שהוצא לגביהן צו לפי חוק הריבית, אינו מצב רצוי ועלול להביא לבלבול ולעקיפה של הוראות ההסדר.

(ג) הסכום האמור בפסקה (ב)1(1) ישתנה ב-1 בינואר של כל שנה, לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הודעה על השינוי תפורסם ברשומות.

(ד) הוראות סעיפים 2 עד 7, 15 ו-15ד לא יחולו על מלווה שנותן הלוואה באמצעות בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך מקוון באשראי.

**הערה:** הוראות הסעיפים אותם מוצע להחריג לעניין מלווה שנותן הלוואה באמצעות אתר לתיווך מקוון באשראי הם: 2. עריכת חוזה בכתב ותיעוד הסכמת הלקוח; 3. חובת גילוי; 4. אי קיום חובת גילוי; 4א. בסיס ההצמדה ובסיס הריבית; 5. הגבלת שיעור העלות הממשית של האשראי; 6. הגבלה על ריבית פיגורים; 7. הקדמת מועד הפירעון; 15ג. סעיף העונשין 15ד. עיצום כספי.

הסעיפים שנתרו ויוחלו גם על מלווה שנותן הלוואה באמצעות אתר לתיווך באשראי: 1. הגדרות; 8. סדרי דין; 9. ביטול או שינוי תנאי בבית המשפט; 10. אי נקיטה של הליכי הוצאה לפועל; 11. הגנה נגד אוחוז בשטר; 12. הגנה על ערב להלוואה; 13. ראיות; 14. ערעור על החלטת רשם ההוצאה לפועל; 15. סייג לתחולה; 15ב. הרחבת תחולה לגבי תאגידים; 16. שמירת דינים; 17. החוק מחייב

**כלומר – האיסורים והוראות העונשין לא חלים על המלווה דרך מתווך מקוון, אך יחולו ההוראות הנוגעות לסדרי דין וראיות.**

(ה) הוראות חוק זה לא יחולו על הלוואה שבה הלווה אינו נדרש לשלם כל תוספת למעט הצמדה בלבד?]

(ו) הוראות חוק זה לא יחולו על מי שעיסוקו במתן אשראי שאינו נושא ריבית, ליחיד או לאחר שעיסוקו במתן אשראי כאמור - לעניין עיסוק כאמור, שלא למטרת רווח, שפטור מחובת קבלת רישיון למתן אשראי בהתאם לסעיף 13(א)15 לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים; לעניין סעיף זה- "ריבית"- בהגדרתה בסעיף 25א בחוק שירותים פיננסיים מוסדרים.

**הערה:** סעיף זה אמור להחריג גמ"חים מן המגבלות הקבועות בהסדר והוא מבוסס על הוראה המחריגה גמ"חים בחוק שירותים פיננסיים מוסדרים, התשע"ו-2016.

15א. בחוזה הלוואה בין לווה למלווה הכולל רק מסגרת אשראי, יחולו הוראות החוק זה בשינויים הבאים:

(1) "שיעור עלות האשראי הממשית של האשראי" – היחס שבין סך כל הסכומים שנדרש לווה לשלם בקשר לחוזה הלוואה, מעבר לסכום שהמלווה התחייב להעמיד ללווה, למעט ריבית פיגורים והוצאות שהוציא המלווה לגביית התשלום שבפיגור כאמור בסעיף 7א, לבין הסכום שהמלווה התחייב להעמיד ללווה;

(2) חובת הגילוי לפי סעיף 3(ב) תחול על חוזה הלוואה שקובע את התנאים הכלליים של מסגרת האשראי בשינויים הבאים:

תחולה בשינויים לענין מסגרת אשראי

הרחבת תחולה

(א) סכום ההלוואה לפי פסקת משנה (2) יהיה הסכום שהמלווה התחייב להעמיד ללווה;

(א)(ב) פסקת משנה (2) פסקה (3) לא תחול;

[=כלומר ציון סכום ההלוואה]

(ג) לעניין פסקת משנה פסקה (4) חובת הגילוי תחול לעניין שיעור הריבית, ביחס לסכום ההלוואה, [לרבות ביחס לסכום שהוקצה אך לא נוצל, הסכום שנוצל ומדרגות ריבית אם קיימות] בחישוב שנתי;

(ד) ציון כי הריבית תחול על כל סכום של ניצול יתרת מסגרת האשראי לרבות סכומי הריבית שטרם נפרעו ושנצברו בגין תקופות קודמות;

(ה) לעניין פסקת משנה פסקאות (4) ו-(11) חובת הגילוי תחול לעניין שיעור ריבית הפיגורים בחישוב שנתי, לפי הידוע בעת חתימת חוזה ההלוואה;

(3) מלווה ימסור ללווה דוח תקופתי [לאיזו תקופה? חודשי? רבעוני? שנתי?] הכולל פרטים אודות מימוש מסגרת האשראי והסכומים שהוא נדרש לשלם בשל מימוש המסגרת; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין תדירות מסירת הדוח וכן רשאי הוא לקבוע את הפרטים שיכללו בו.

(4)(א) הוגדלה מסגרת האשראי באותם תנאים, לא תחול חובת הגילוי לפי סעיף 3(ב) לא יחולו החובות לפי סעיפים 2, 3(א) ו-3(ב) במועד הגדלת המסגרת; המלווה ימסור ללווה לאחר מועד הגדלת מסגרת האשראי מסמך המתעד את הגדלת מסגרת האשראי ואת מסגרת האשראי החדשה [בציון הריבית].

לדיון: על פי המוצע, לא יוטלו חובות הגילוי על הגדלת מסגרת אשראי כאשר קיים כבר הסדר מסגרת קודם. למרות זאת, יש לשקול לטעמנו, לחייב את המלווה לציין גם בהגדלה של מסגרת האשראי את שיעור הריבית, כדי להבטיח שהלווה יהיה מודע למשמעויות הכספיות של הגדלת המסגרת. הדברים אמורים במיוחד כאשר מסגרת האשראי כוללת "מדרגות" ושיעורי ריבית שונים לחלקים שונים שבה.

הרחבת תחולה לגבי תאגידים:

15ב. שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע סוגי תאגידים שיראו אותם כלוויים לעניין חוק זה; השר רשאי לקבוע, בהסכמה עם שר האוצר ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדת החוקה, תחולה של הוראות מסוימות על סוגים של תאגידים; קבע השר כאמור, לא יראו כהלוואה, לעניין חוק זה, רכישה של תעודות התחייבות שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, רכישה של תעודות התחייבות שפרק ה' לחוק האמור חל עליהן, ורכישה של תעודות התחייבות הרשומות או המיועדות להירשם למסחר בבורסה בהתאם לתקנון הבורסה כמשמעותו בסעיף 46 לאותו חוק.

עונשין:

15ג. (א) מלווה שעושה אחד מאלה, דינו מאסר שלוש שנים:

(1) כרת חוזה הלוואה בלא מסמך בכתב או חוזה הלוואה שאינו כולל את כל הפרטים המנויים בסעיף 3(ב)(2) עד (9), ו-11), ולעניין חוזה הלוואה הכולל רק מסגרת אשראי- את הפרטים המנויים באותו סעיף כפי שהוא מוחל בסעיף 15א(2) בניגוד להוראות סעיפים 2 או-3, או 15א(2), והכל במטרה להתחמק מהחובות או מהאיסורים הקבועים בסעיף 5א(4) בחוק זה;

(2) כרת חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי או שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור עלות האשראי המרבי או על שיעור ריבית הפיגורים המרבי, לפי העניין, הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיפים 5א(א) או 6א(א), ושיעור העלות הממשית בתוספת שיעור ריבית הפיגורים עולה על השיעור הקבוע בתוספת השלישית;

(ג) קיבל תשלום לפי חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור עלות האשראי המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 5א(א) שמותקיים בו האמור בפסקה (2);

(ב) מלווה שעשה אחד מאלה, דינו - קנס כאמור בסעיף 61א(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [29,000 ₪].

(1) כרת חוזה הלוואה בלא מסמך בכתב או חוזה הלוואה שאינו הכולל את כל הפרטים המנויים בסעיף 3(ב)(2) עד (9) ו-11), ולעניין חוזה הלוואה הכולל רק מסגרת אשראי- את הפרטים המנויים באותו סעיף כפי שהוא מוחל בסעיף 15א(2), בניגוד להוראות סעיפים 2 ו-3 או 15א(2);

(2) קבע בחוזה הלוואה בסיס הצמדה או בסיס ריבית שאינו כאמור בסעיף 4א;

(3) לא כלל תנאי בחוזה ההלוואה ולפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור עלות האשראי המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 5(ב);

(4) לא כלל תנאי בחוזה ההלוואה שלפיו שיעור ריבית הפיגורים לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 6(ב);

(45) הקדים את מועד הפירעון של ההלוואה, כולה או חלקה, בשל כך בלבד שעבר המועד המוסכם לתשלום שיעור אחד מן השיעורים להחזר ההלוואה, והלווה לא פרע את התשלום, בניגוד להוראות סעיף 7א(א).

15א(א) בסעיף זה -

"הסכום הקובע" - כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) לעניין תאגיד בנקאי, תאגיד עזר וסולק - מיליון שקלים חדשים;

(2) לעניין מבטח - סכום העיצום הכספי שהיה מוטל על המבטח בשל הפרת הוראה המנויה בחלק ג' בתוספת השלישית לחוק הפיקוח על הביטוח;

(3) לעניין חברה מנהלת - סכום העיצום הכספי שהיה מוטל על החברה המנהלת בשל הפרת הוראה המנויה בחלק ג' בתוספת הראשונה לחוק קופות גמל;

(4) לעניין בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי - סכום העיצום הכספי שהיה מוטל על בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי בשל הפרת הוראה המנויה בסעיף 72ג(ג) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

(ב) הפר מלווה מוסדי הוראה מההוראות לפי חוק זה, כמפורט להלן, החלה לגביו, רשאי המפקח על

הבנקים, המפקח על הביטוח או הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון-במשרד האוצר, או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי העניין, להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סעיף זה, בסכום הקובע:

(1) כרת חוזה הלוואה בלא מסמך בכתב או חוזה הלוואה שאינו הכולל את כל הפרטים המנויים בסעיף 3(ב)(2) עד (9) ו-11, בסעיף 3(ב), ולעניין חוזה הלוואה הכולל רק מסגרת אשראי- את הפרטים המנויים באותו סעיף כפי שהוא מוחל בסעיף 15א(2) בניגוד להוראות סעיפים 2 ו-3 או 15א(2);

(2) לא תיעד את הסכמת הלקוח לכריתת החוזה, בניגוד להוראות סעיף 2;

(3) לא מסר דוח תקופתי בניגוד להוראות סעיף 15א(3);

(4) לא מסר מסמך המתעד את הגדלת מסגרת האשראי ואת מסגרת האשראי החדשה בניגוד להוראות סעיף 15א(4);

(25) קבע בחוזה הלוואה בסיס הצמדה או בסיס ריבית שאינו כאמור בסעיף 4א;

(36) כרת חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור האשראי המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 5(א);

(7) כרת חוזה הלוואה שבו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 6(א);

(48) לא כלל תנאי בחוזה ההלוואה ולפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור עלות האשראי המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 5(ב)-;

(9) לא כלל תנאי בחוזה ההלוואה שלפיו שיעור ריבית הפיגורים לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיף 6(ב).

(ג) כרת מלווה מוסדי חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי או שיעור ריבית הפיגורים, הידוע במועד כריתת החוזה, עולה על שיעור עלות האשראי המרבי או שיעור ריבית הפיגורים המרבי, לפי העניין, הידוע באותו מועד, בניגוד להוראות סעיפים 5(א) או 6(א), ושיעור העלות הממשית בתוספת שיעור ריבית הפיגורים עולה על השיעור הקבוע בתוספת השלישית, רשאי המפקח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי העניין, להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סעיף זה, בשיעור כפל הסכום הקובע.

(ד) על עיצום כספי לפי פרק זה לגבי תאגיד בנקאי יחולו ההוראות לפי סעיפים 14ט עד 14טו לפקודת הבנקאות, 1941, בשינויים המחויבים.

(ה) על עיצום כספי לפי פרק זה לגבי מבטח יחולו ההוראות לפי סעיפים 1א92 עד 92י ו-92טז עד 92כג לחוק הפיקוח על הביטוח, בשינויים המחויבים.

(ו) על עיצום כספי לפי פרק זה לגבי חברה מנהלת יחולו ההוראות לפי סעיפים 44 ו-47 לחוק קופות גמל, בשינויים המחויבים.

(ז) על עיצום כספי לפי פרק זה לגבי בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי יחולו ההוראות לפי סעיפים 74 עד 93 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, בשינויים המחויבים, לרבות הסמכות להמציא למפר, במקום הודעה על כוונת חיוב, הודעה על התחייבות להגיש התחייבות וערבון.

16. (א) חוק זה בא להוסיף על זכויות הלווה על פי כל דין ולא לגרוע מהן. שמירת דינים
- (ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף (א), אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מחובותיו של מלווה מוסדי לפי חוק אחר.
17. הוראות חוק זה יחולו על אף כל ויתור או הסכם נוגד, אלא אם כן הותנה עליהן לטובת הלווה. החוק מחייב
18. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו. ביצוע ותקנות
- 18א. (א) שר האוצר, בהסכמת נגיד בנק ישראל, דבהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה והשניה. שינוי התוספת
- (ב) שר האוצר, בהסכמת נגיד בנק ישראל ושר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה, רשאי בצו, לשנות את התוספת השלישית.
19. (א) תחילתו של חוק זה ארבעה חודשים מיום פרסומו. תחילה ותחולה
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הוראות סעיפים 7 עד 14 יחולו גם על חוזה הלוואה שנחתם לפני תחילתו של חוק זה ושלא חלות לגביו הוראות סעיף 15, ושעל פיו עולה שיעור העלות הממשית של האשראי או שיעור ריבית הפיגורים על כפליים השיעור המרבי המותר על פי סעיפים 5 או 6.

### "תוספת ראשונה"

#### (ההגדרה "שיעור עלות האשראי המרבי" שבסעיף 1)

##### שיעור עלות האשראי המרבי

- (1) לגבי הלוואה הניתנת בשקלים חדשים – הריבית שקובע בנק ישראל במסגרת ההחלטות המוניטריות התקופתיות, המשמשת את הבנק לצורך מתן הלוואות לתאגידים הבנקאיים או לצורך קבלת הלוואות מתאגידים בנקאיים, המתפרסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל, כשיעורה מזמן לזמן והידועה במועד כריתת חוזה ההלוואה, בתוספת 15 נקודות האחוז;
- (2) לגבי הלוואה הניתנת במטבע חוץ – ריבית הליבור בתוספת 15 נקודות האחוז; לעניין זה, "ריבית הליבור" – ריבית סמן יומית דולרית להלוואות בין בנקאיות לפרק זמן של שנה בין הבנקים בלונדון (London Inter-Bank Offered Rate) המתפרסמת לידיעת הציבור באמצעות מפיץ המידע "רויטרס";
- (3) לגבי הלוואה בדרך של מסגרת אשראי והלוואה קצרת מועד, שנותן מלווה מוסדי, בין שהיא ניתנת בשקלים חדשים ובין במטבע חוץ –
- (א) לגבי תאגיד בנקאי, תאגיד עזר וסולק - הריבית הקבועה בסעיפים (1) ו-(2) לתוספת, אלא אם שקבע המפקח על הבנקים, בהתייעצות עם המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ריבית אחרת, והיא פורסמה בהתאם להוראת סעיף 5(ג) לפקודת הבנקאות, 1941<sup>3</sup>; המפקח רשאי לקבוע לעניין זה ריביות שונות לסוגים שונים של הלוואות כאמור ברישה.

<sup>3</sup> ע"ר 1134, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85; ס"ח תשע"ד, עמ' 125.

(ב) לגבי חברה מנהלת, מבטח, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – הריבית הקבועה בסעיפים (1) ו-(2) לתוספת, אלא אם שקבע המפקח על נותני שירותים פיננסיים, בהתייעצות עם המפקח על הבנקים, ריבית אחרת, והיא פורסמה בהתאם להוראת סעיף 5 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים; המפקח רשאי לקבוע לעניין זה ריביות שונות לסוגים שונים של הלוואות כאמור ברישה.

(ג) בסעיף זה "הלוואה קצרת מועד" – הלוואה לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ושאינן לצדדים אפשרות להאריכה או לחדשה בתנאים דומים; קיבל הלווה הלוואה קצרת מועד נוספת מהמלווה או מקרובו מקרוב משפחתו, או אם היה המלווה תאגיד, מתאגיד קשור לתאגיד המלווה, בתקופה הסמוכה להלוואה הראשונה – יראו את הלוואה כאילו אינה הלוואה קצרת מועד, אלא אם הוכח אחרת. לעניין זה – "תאגיד קשור" – תאגיד השולט בתאגיד המלווה, תאגיד הנשלט על ידי התאגיד המלווה או תאגיד שהתאגיד השולט בו הוא אותו תאגיד השולט במלווה; לעניין ההגדרה "תנאים דומים" – יראו בהלוואה בשינוי של פחות מ- \_\_ מסכום ההלוואה המקורי או משיעור הריבית בה, כהלוואה שניתנה בתנאים דומים.

#### לדיון:

1. האם לא ראוי לקבוע הוראה אחת המחייבת את הסכמת שני הרגולטורים ולא קביעה עצמאית של כל גוף (בהיוועצות בלבד) עם הרגולטור השני? זאת, בפרט בשים לב שאין דרישה לאישור ועדה?
2. אף אם קיימת הסכמה כי אין צורך באישור הוועדה, האם לא ראוי לקבוע סעיף המחייב את הרגולטורים להודיע לוועדה על קביעת הריבית כאמור?
3. האם לא ראוי לקבוע "תקרה" כלשהי לריבית המירבית שייקבעו הרגולטורים?
4. האם יש מקום לקביעת סעיף דיווח לגבי היקף ההלוואות קצרות המועד?
5. מה היחס בין שיעור הריבית של הלוואות קצרות מועד ובין שיעור הריבית הממשית "הרגילה" כיום? האם הגמישות אותה מוצע להעניק לרגולטורים מוצדקת?

#### תוספת שניה

##### (ההגדרה "שיעור ריבית הפיגורים המרבי" שבסעיף 1)

שיעור ריבית הפיגורים המרבי – חמישית שיעור עלות האשראי המרבי, בחישוב שנתי, ולא יותר מפי שניים משיעור הריבית הממשית]

לדיון: קביעת ריבית הפיגורים המוצעת היא 1.2 משיעור עלות האשראי המרבי. האם לא נכון להצמידה גם לשיעור עלות האשראי הממשי (הנמוך מביניהם) על מנת למנוע מצב בו אדם לוקח הלוואה בריבית של 2% עם ריבית פיגורים של 18%? האם לא ראוי לקבוע יחס של, לדוגמא, פי 2 משיעור הריבית הממשית?

## תוספת שלישית

### ( הריבית הפלילית, סעיף 15ג(א)(2) )

(1) לגבי הלוואה הניתנת בשקלים חדשים – הריבית שקובע בנק ישראל במסגרת ההחלטות המוניטריות התקופתיות, המשמשת את הבנק לצורך מתן הלוואות לתאגידי הבנקאיים או לצורך קבלת הלוואות מתאגידי בנקאיים, המתפרסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל, כשיעורה מזמן לזמן והידועה במועד כריתת חוזה הלוואה, בתוספת 30 נקודות אחוז;

(2) לגבי הלוואה הניתנת במטבע חוץ – ריבית הליבור בתוספת 30 נקודות אחוז; לעניין זה, "ריבית הליבור" – ריבית סמן יומית דולרית להלוואות בין בנקאיות לפרק זמן של שנה בין הבנקים בלונדון (London Inter-bank Offered Rate) המתפרסמת לידיעת הציבור באמצעות מפיץ המידע "רויטרס".

## תיקונים עקיפים ותחולה:

תיקון פקודת הבנקאות:

18. בפקודת הבנקאות, 1941 בסעיף 15ג –

(1) בסעיף קטן (א), במקום ו-13 א יבוא 13א, 14ח(א)(1) ו- (2) ו-14ט עד 14טו;

(2) בסעיף קטן (ב), במקום 14ח(1) יבוא 14ח(א)(1);

תאגידי שדינם כדין תאגיד בנקאי

"15ג. (א) לענין סעיפים 5, 8א, 8ג, 8טו עד 8כא, 13, 13א, 14ח(א)(1) ו- (2) ו-14ט עד 14טו; דין תאגיד כאמור בסעיפים 11(א)(3) עד (ג) ו-11(ב) לחוק הבנקאות (רישוי), כדין תאגיד בנקאי.

(ב) לענין סעיפים 5, 8א, 8ג, 1ד8 עד 1ה8, 9 עד 11א, 12, 14ב, 14ג, 14ה, 14ח(א)(1), 14ט עד 14טו, ו-15 עד 15א2, דין סולק כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי), כדין תאגיד בנקאי.

**לדיון:**

תיקון עקיף זה נועד להסמיך את המפקח על הבנקים להטיל עיצומים כספיים לפי פקודת הבנקאות על תאגידי שונים שיש לו סמכות פיקוח עליהם אך אינם תאגידי בנקאיים, דוגמת תאגידי עזר (הכוללים למשל את חברות כרטיסי האשראי).

פקודת הבנקאות אינה נדונה לרוב, בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אלא בוועדת הכלכלה, ולעיתים בוועדת הכספים. לאור זאת יש לבחון האם נכון וראוי לדון בתיקון במסגרת זו?

תיקון חוק איסור הלבנת הון:

19. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בתוספת הראשונה ]פירוט העבירות שמוחלות עליהן הוראות החוק], אחרי פרט 18(ו) יבוא:  
"18(ז) עבירה לפי סעיף 15ג(א) לחוק אשראי הוגן התשנ"ג-1993;

לדיון:

האם נכון להוסיף את העבירות מכוח החוק המוצע לחוק איסור הלבנת הון. יש לתת את הדעת לכך שהוספת מה שמכונה "עבירת מקור" לחוק איסור הלבנת הון צריכה להיעשות במשורה ובמקרים המגלים התנהלות עבריינית משמעותית שבצידה הלבנת הון. ואולם, הנוסח הרחב של סעיפי העבירות ובפרט נוסח סעיף 15ג(א)(1) מאפשר החלת חוק איסור הלבנת הון (הכולל סנקציות חריפות יותר מהעבירות לפי חוק זה) גם על הפרות טכניות (למשל, אי מילוי כל חובות הגילוי) וכן בנסיבות בהן הייתה כוונה להתחמק מחיובים מכוח החוק אך מבלי שאלו יהיו נגועים בהתנהלות עבריינית מיוחדת המצדיקה את הוספת העבירה לחוק איסור הלבנת הון.

תיקון חוק מאבק בארגוני פשיעה:

20. בחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003, בתוספת הראשונה ]פירוט העבירות שמוחלות עליהן הוראות החוק] אחרי פרט 7אב יבוא:  
" 7ג. עבירה לפי סעיף 15ג(א) לחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993. "

תחולה

21. חוק זה יחול על חוזה הלוואה שנכרת ביום תחילתו (בסעיף זה – יום התחילה) ואילך; על חוזה הלוואה שנכרת לפני יום התחילה יחולו הוראות החוק העיקרי כנוסחן ערב היום האמור.

לדיון: האם נדרשת היערכות לכניסת החוק לתוקף מצד הגופים השונים? אם כן – האם ראוי לדחות את מועד התחילה?

**הוספת מנגנון בקרה להצעת החוק:** נוכח החשש כי קביעת הריבית בחוק זה תוביל לעליה של שיעור הריבית והצמדות ל"תקרת הריבית", בעיקר בתאגידים הבנקאיים, הוועדה מבקשת לבחון מנגנונים שונים שיאפשרו להתמודד עם עליית ריבית כזאת.